

Vodohrátky

Sluňákov

Text: Monika Tošenovská

Foto: Monika Tošenovská, archiv Sluňákova

Centrum ekologických aktivit
města Olomouce, o.p.s.

Je bez barvy – ale tak krásně průzračná a třpytivá. Je bez chuti – ale tak osvěžující. Je bez vůně – ale vlastně ne tak docela... Vzpomeňte si na tu „melounovou“ vůni ve vzduchu před deštěm, to svěží vlhko v zapářeném lese po dešti, tu typickou vůni rybníčního koupání, to příjemné vlhké zamrazení v nose, když venku napadne ve své zmrzlé podobě bílé nadýchané peřiny...

Voda je zázračná. Umí měnit svou podobu od páry přes kapky až k pevnému ledu. Umí měnit i tu svou výše zmíněnou barvu, chuť a vůni – podle toho, kde ji zrovna potkáte. Umí dokonce měnit i své okolí – suchý sypký písek na pískovišti promění v báječnou tvarovací hmotu, vyprahlou hlínu na zahradě změní ve vlhkou kyprou výživu pro květiny i zeleninu, lužní les na jaře přečaruje v močál bující životem... Ale také při povodních trhá břehy, kácí stromy, bourá hráze a lidská obydlí. Voda je mocná a je třeba k ní mít respekt. Však každý odmala ví, že s vodou je prima zábava a příjemné koupání, ale zároveň je třeba dávat pozor, aby nás nepřemohla a neutopili jsme se v ní. A tak to s vodou jako živlem platí obecně. Určitě ale není třeba se vody zbytečně bát! Naopak – poznávejte ji a bavte se s ní!

Když zaprší, vyběhněte v pláštěnkách a gumákách ven (když je teplo a prší jen trochu, neváhejte vyrazit ven i jen tak bez deštníku i pláštěnky) – procházejte se, tancujte

v dešti, běhejte, skákejte a jezděte v kalužích... nebo hrajte týmové hry – v dešti je to ještě větší zábava a stmelení vznikne ještě pevnější!

✿ Loužové hry

Až potkáte louži, zkuste ji přeskočit z různých směrů, skočte do ní, proběhněte ji, projedte na odrážedle/kole/koloběžce... Pak prozkoumejte její dno nejprve klackem, pak nohama a rukama. Jak je hluboká? Ve kterém místě je nejhlubší? Jak moc má členité dno? Jsou v ní i kameny, nebo jen bláto? Potom nechte louži v klidu a pozorujte, jak se usadí zvířené bahno a hladina se promění v zrcadlo. Pohrajte si s ní – vhadzujte kamínkové žabky, pouštějte kůrové lodičky, zamíchejte v ní klackem koktejl z okolních bylin nebo do ní naházejte pár lístečků a klacíkovým prutem „rybičky“ vychyptejte. Nakonec můžete v bahně pod vodou zanechat vzkaz vyrytý prstem či klacíkem (písmenka či obrázce) nebo louže ozdobit jako loužovou mandalu.

Až vysvitne slunce, užijte si blízký kontakt s vodou třeba tak, že se zujete a projdete se roso v trávě. Pokochejte se přitom třpytivými perličkami rosy na pavučinách i lístcích rostlin. Projděte se potokem, přeskákejte po kamelech přes řeku nebo ji rovnou přebrodte. Takové přirozené hry vás nejen otuží, ale rozvinou ve vás i odvahu, sebedůvěru, schopnost odhadu a plánování, vytrvalost. Určitě si nenechte ujít ani mocný zážitek ze setkání se s vodopádem. U potoka i rybníka cáchejte nožky, pouštějte lodičky, stavte hráze a mlýnky, házejte žabky na hladinu... S vodou je tolik zábavy!

Sledujte také vodu v mracích neustále měnících svůj tvar a tajemnou páru stoupající z lesů. Zahrajte si pátračku v mlze skrývající známé okolí. Objevujte nádheru a své umělecké vnímání s jinovatkou obkreslující každý detail v přírodě...

Pátrejte po životě ve vodě – vybavte se do terénu sítkou, cedníkem, lupou, pinzetou... (pomůcky si můžete půjčit i u nás na Sluňákově) a zkoumejte, kdo žije v louži, tůňce, potoce či rybníce. Podívejte se přitom bystrým okem i po dírách a úkrytech v březích, po zbytcích potravy, trusu i stopách. Nadzdvihněte kameny ve vodě, jestli se pod nimi skrývají různé jepice, blešivci, ploštěnky a podobné „potvůrky“. Zalovte přímo ve vodě sítkou a opatrně

pozorujte mrňavoučkový plankton i větší broučky potápníčky, vodní ploštice, komáří larvy... Zvládnete vypořádat nějaké vodní obyvatele i v klidu a tichosti ze břehu? Proběhne se sem tam po hladině vodoměrka, zatančí nad vodou vážka, šplouchne rybka nebo vyskočí občas žabka z rákosí?

Velké dobrodružství je vyrazit k potůčku, říčce či rybníku potichoučku po tmě. Najednou bude vše ještě tajemnější, zvuky pronikavější, pozorování náročnější, ale o to úžasnější. Lektete se šplouchnutí vyplašené kachny, podivného zaskřehotání žáby nebo plácnutí bobřího ocasu o hladinu? Až propátráte vodní plochy ve svém okolí, přijďte si to vyzkoušet i k nám na Sluňákov – na rybníce nám tu už několik let sídlí bobří rodina a setkat se s ní na živo je fascinující zážitek!

Když nastane zima, voda mávnutím kouzelného proutku v přírodě změní svou podobu, ale zůstane v ní. Pořádně se oblečte a hurá za ní! Kromě tradičních zimních radovánek (koulování, bobování, sáňkování, tvoření andělíčků, stavba sněhuláků apod.) uspořádejte třeba lov na nejdelší rampouch, zacinkujte si rampouchový koncert, zahrajte si stopovanou (ať už skutečných zvířat, nebo sebe navzájem), zkoumejte pevnost ledu na kalužích (odolá prasknutí při štouchnutí klackem, vhození šišky či kamínku, šlápnutí?), opatrně putujte po zamrzlém potoce (POZOR! pouze známém a s dohledem dospělého!), pozorujte plující kry tajícího ledu nebo je pohánějte klackem, vytvořte kouzelnou cestičku temnotou se svítícími sněhovými jeskyňkami, přímo v lese nalákejte lesní obyvatele na svačinku sněhovými soškami s krmením (nejlépe přímo u nalezené stopové dráhy nory nebo místa, kde se zvířata zjevně krmí a zůstávají tam po nich např. ohlodané šišky) nebo na zahradě uspořádejte dortovou hostinu pro ptáčky (sněhové dorty různých tvarů a velikostí ozdobte přírodninami a posypejte slunečnicovými semínky, ovesnými vločkami, jablečnými křížalami atd.).

Sněhové sochy se svačinkou pro lesní zvířata

Sněhová cukrárna pro ptáčky na zahradě

☺ Za jakéhokoli počasí se staňte vodními umělci

1. Na tvrdý papír jemně nasypete různé pomíchané potravinářské barvy a jemně rozetřete prstem. Poté nechte na mírném dešti nebo postříkejte rozstříkovačem a nechte usušit. Vodní kapky vykouzlí abstraktní umění!

2. Jemně navlhčete papírový tácek nebo tvrdý papír, poskládejte na něj různobarevné kousky krepového papíru a postříkejte rozprašovačem. Po 5–10 minutách krepový papír pustí barvu. Pozorujte, jak voda s barvami čaruje!

3. Vyroberte si jednoduchý přírodní štětec – svazek trávy nebo jehličí namáčejte do louže či potůčku a malujte na okolní kameny nebo cestu.

4. Připravte si barevné bublifuky – naplňte je jarem s příměsí potravinového barviva. Potom foukejte bubliny na velký papír a střídejte barvy. Bubliny budou na papíru prskat, spojovat se, míchat barvy, vytvářet různé tvary... Popusťte uzdu své fantazii a vymýšlejte, co vše obrazce připomínají, můžete dokreslit.

5. Vyroberte si ledové „voskovky“: do tvořítek na nanuky nalijte potravinářské barvivo rozmíchané ve vodě a dejte je zamrazit. Barevnými „nanuky“ pak můžete malovat! Ideální tvoření na léto ☺

6. Nezapomeňte ani na hudební umění – zazpívejte si různé písničky o vodě či dešti a doprovázejte přitom hudebními nástroji, které připomínají zvuky vody (dešťová hůl, lahev s přesýpáním drobných semínek, lahev s vodou, štěrchátka...).

☺ Kdykoli se také můžete stát vodním badatelem:

Dělejte různé pokusy – pozorujte vlastnosti vody a zkoumejte, co vše voda dokáže. Budete žasnout, jaká voda umí kouzla.

- Vhazujte na vodní hladinu kamínky/šišky/klacíky. Pozorujte, jak různě rozstříknou vodu a rozvlní hladinu. Všimněte si, jak v tu chvíli pozmění zrcadlíci se obraz okolí a vyčkejte, jak dlouho potrvá, než se hladina opět uklidní. Které z vhozených předmětů se udrží na hladině a které se potopí?
- Nalévejte vodu na různé povrchy (písek, hlína s trávou, bláto, chodník atd.) a sledujte, co proud vody udělá s materiálem, jak se mění jeho síla... Navštivte areál Domu přírody Litovelského Pomoraví a porovnejte si, jak se chová voda v přirozeném versus umělém vodním korytě.
- Při dešti po zahradě rozmístěte několik mělkých misek na různá místa – na trávník, pod strom, pod křoví. Srovnávejte, kolik vody kde naprší. Až vysvitne slunce, doplňte misky tak, aby byly stejně plné, označte ryskou na stěně misky a srovnávejte po několik dní, jak rychle se voda odpařuje na slunci a ve stínu.

